

"ГОЛЯМОТО ПРЕСЕЛЕНИЕ" ОТ СЛИВЕНСКО ПРЕЗ 1830 ГОДИНА - НЯКОИ ИСТОРИЧЕСКИ ПРОЕКЦИИ

Мария Кирова

В сложните възрожденски процеси закономерно намират своята водеща роля най-просветените и всеотдайни представители на формиращата се българска нация. В този смисъл имената на редица сливенци внушават заслужен респект и уважение: Антон Иванов Камбуров, Анастас Дукиади, Димитър Диамандиев, Антон Пану, Димитър Великсин, Димитър Добрович, Илия Недялков, д-р Иван Селимински, д-р Георги Миркович, Стефан Стефанов, Хаджи Мина Пашов, Стефан Гидиков... Това безспорно са само част от родолюбците, сторили достатъчно, за да влязат в историята не само на своя град. Въпросът, който с основание поставяме е - колко още са останалите, неизвестните имена, които по капризите на историческите обстоятелства никога не ще узнаем, или поне в достатъчно удовлетворителна степен. Затова, когато избирах темата за настоящата конференция, умишлено не се спрях на някои от известните личности на Сливен, живели в емиграция, но останали духовно свързани с родното огнище и допринесли толкова много за просперитета на своя град. За тях все още съществуват основателни възможности да се открие нещо ново и неизвестно в чуждите архиви - държавни, фамилни и пр., всичко е въпрос на време и настойчиво издирване.

В представеното изследване се прави опит да се разгледа въпроса за емиграцията в по-друг аспект - емиграцията като непрекъснат, постъпателен процес, като сложно движение, влечащо огромни маси население в своя поток и с реален "принос" - положителен или отрицателен за цялостното развитие на една огромна етно-географска територия. Безспорен факт е, че масовите преселения като явление си имат своите многопластови измерения и характеристики, които далеч не се изчерпват с демографските им параметри.

Примерите в този смисъл не са малко, като един от най-силните е съдбата на град Сливен и сливенско през 30-те години на XIX век. "Голямото преселение" от този период е потвърждение на посоченото за емиграцията като явление - то, преселението не бива да се разглежда като еднократен акт /колкото и мащабен да е по обхват/, а само като част от изключително сложен и продължителен процес. Впрочем, трудно е да се определи началото на този процес, но съвсем не е невъзможно да се посочат върховете му моменти /условно казано/ - например в края на XVIII в. и вътрешните размирици; XVIII и началото на XIX в. и зачестилите военни сблъсъци между двете империи - Русия и Турция и пр.

Затова и преценките от съвременници на събитията звучат впечатляващо точно¹. В летописните бележки на Никола Драганов от Жеравна четем: "... През 1829